

Ս Փ Յ Ո Ւ Ռ Ք Ո Ւ Մ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱԴԵՏԻ ՀՈՐԵԼՅԱՆԸ ՍՓՅՈՒՌՔՈՒՄ

ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾԻՆԸ ԵՎ ԻՐ ԳԱՀԱԿԱԼԸ

Կան հաստատութիւններ, կան երկիր, կա հավատք, կան զգացումներ, որոնք կտան, կանգուն կմնան միշտ, կուրծք տալով դարերու իսկ, անգամ բոլոր փոթորիկներու՝ ոչ թե, սակայն, դիպվածի մը, բախտի մը շնորհիվը, այլ որովհետեւ իրենց հատուկ իմաստը ունին՝ հիմնված ըլլալով կարգ մը ազգային իրականութիւններու և ճշմարտութեանց համաձայն, և կդառնան, այսպէս, անհրաժեշտութիւն մը:

Ինչպէս Ս. Էջմիածինը՝ հայ կյանքին մեջ: Իր ոճը հայկական է. կզանազանվի ուրիշ բոլոր ժողովուրդներու տաճարներէն: Իր ներսն ալ հայկական է: Իր պատմութիւնը, եթե նույնիսկ առանձին առնվի, նման է Հայ Ազգին անցյալին, կյանքին, ապրումին, իր երեսին որ կողմէն ալ դիտվի: Հայն է ան. հայուն դեմքը կներկայացնէ, անոր հետ շփոթվելու աստիճան:

Այս տաճարը, դարերու ընթացքին, իր պատմութեան, իր ցավերուն ու վերքերուն, իր պայքարներուն, մաքառումներուն, հույսերուն պատճառով՝ միայն կրոնական, միայն զուտ կրոնական հանգամանքին մեջ չի ներկայանար. շատոնց այսպէս է ան. Այս Տաճարը է նաև բարոյական ու միանգամայն ազգային կեդրոն մը: Բարոյական՝ վերապրումի, անվհատութեան կամքը անհղձ պահելու համար. ազգային՝ հայ ժողովուրդին դեմքը անարատ շարունակելու համար: Իր մթնոլորտական հավատքը կկազմէ այս բոլորը: Հայկին ավանդութիւնը, Տիգրան

Մեծի փառքը՝ հեթանոսական շրջանին ժառանգված, իր մեջ վառ պահված են, և նույնիսկ զանոնք գուրգուրալից սիրով մը մշակելով, հաջորդ սերունդներուն փոխանցելու համար՝ առանց վհատութեան, գիտակցորեն:

Ես չեմ տեսած իրաւ հայ մը, որ չսիրէ Ս. Էջմիածինը: Վաւերական հայը չի կրնար իր դեմքը փոխել: Այս դեմքը դարերու ընթացքին կերտված է:

Կզանազանվի հայ էջմիածինը:

Իր քարոզած, պաշտպանած կրոնքը՝ քրիստոնեութիւնը, իրն է, ու անձնական այլևս. չի նմանիր ուրիշին. այլևս ազգային ու միայն իրը ըլլալու աստիճան:

Բայց ի՞նչպէս, հարցուցին շատեր՝ դուրսէն, ու հարցուցինք մենք ալ, ի՞նչպէս էջմիածինը կրցավ ծովամուկն չըլլալ, վերապրիլ՝ հալածանքներու, բաժանումներու, դավերու, արշավանքներու, անոթութեան, ամեն տեսակի փոթորիկներու՝ իր դարավոր ծնունդին է վեր: Բերդ մը չէր ան, ոչ ալ բանակ ուներ ինքզինքը պաշտպանելու համար: Տաճար մըն է ան, անդէն: Կարելի էր զայն դուրսով քանդել. բայց իր թշնամիները չկրցան քանդել զայն: Հրաշքի մը արժեքը ունի այս: Եվ այս հրաշքը պատահեցավ: Որովհետեւ էջմիածինը չլքեց իր հայկական դեմքը, պահեց զայն անօրինակ նախանձախնդրութեամբ: Մեր պատմութիւնն է որ կերեալ հոն, մեր պատմութիւնն է որ ապրեցաւ հոն, Ս. Էջմիածին Տաճարին մեջ:

թյունը պիտի տա աշխատելու, շինելու, վերելքը շարունակելու Ապացույցը կա արդեն:

Աշխարհի շորս կողմերեն, հայեր սիրով, որդիական հարգանքով շնորհավորեցին իրենց Ընդհանրական Հայրապետը իր կրկնակ տոնին առթիվ, ու ներկայացուցին իրենց մաղթանքները իրեն և Ս. Էջմիածնին. այսօր, այս երկուքը նույնացած են իրարու հետ: Անոնք ուրախ էին այս առթիվ, բոլորն

ալ, և արդարորեն հպարտ ներկայով, մինչև որ հույսերով լեցուն՝ ապագային համար:

Նրա նիկ ենք «Ջահակիր»-ին միջոցով անոնց միանալու, կատարելու համար, մենք ալ, մեր սրտագին շնորհավորություններն ու մաղթանքները, այս առթիվ:

ՍՏՅՓԱՆ ՇԱԶՊԱՋ

(Կանխել, «ՋԱՀԱԿԻՐ», 20—31 հոկտեմբերի, 1958 թ., № 96—99)

ՄԵՐ ՄԻՐՈՒՅՆ ԵՎ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԵՐԸ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԵՎ ԱՆՈՐ ԳՆՀԱԿԱԼԻՆ ՀԱՆԳԵՊ

Անհուն սեր ունի հայ ժողովուրդը իր սրտին խորը հավատքի, լույսի և հույսի վեմ Ս. Էջմիածնի հանդեպ: Համայն հայության Սրբություն Սրբոցն է ան, կառուցված մեր Տիրոջ ցուցմունքով, ըլլալու համար Հայ Եկեղեցվո Հոգևոր Գերագույն Պիտին Գահատեղին...:

Մեր երկրորդ Լուսավորիչը՝ Գրիգոր Հայրապետ տեսավ այդ լույսը և պատմեց ցնծությամբ հավատացյալ Տրդատ մեծ արքային: Մշտագո և մշտավառ է այդ լույսը, անոր շողերով լուսավորված և արբեցած սուրբերն էին, որ ամուր ժայռի վրա հաստատեցին աստվածային սուրբ կրոնքը, տվին մեզի դիր ու զբաղանքություն, արվեստ և մշակութային և մանավանդ պահպանեցին ու պահպանեցին երկար դարեր, դժնդակ պայմաններու մեջ, հայաստեղծ այդ թանկագին հարստությունները, որոնցմե հայ միտքը՝ ինչպես մեղրալից փեթակներեն՝ կթաղի իր հոգիին սնունդը:

Բախտավոր եղած է հայ ժողովուրդը, որ հաջողած է բազմեցնել Լուսավորչի պաշտելի այդ Գահուն վրա իր բնորոշագույն դավանանքով, որոնք իբրև ճշմարիտ առաջնորդներ և արի հովվապետներ, հայուն դժխեմ ճակատագրի դավազույն այդ ժամանակներուն, սփոփած ու խնամած են նաև դայն, տեղ ու պաշտպան կանգնած անոր, շատ անգամներ իրենց կյանքերուն իսկ գնով:

Բախտավոր ենք դեռ ավելի և մենք, ներկա սերունդը, որ ունեցանք Ս. Ս. Վազգեն Ա Սրբազնագույն Կաթողիկոսի պես մեծագործ Հայրապետ մը:

Հայ ժողովուրդը սկիզբի օրերեն իսկ նախազգացական առողջ բնազդով սիրեց դիմել, վստահեցավ Անոր, և մեծ հույսեր կապեց Անոր:

Գահակալության երեք տարիներու շատ կարճ ժամանակամիջոցին երբ ճանչցավ դայն իր կյանքին, խոսքերուն, սրբատառ կոնդակներուն և կատարած գործերուն ընդմեջեն, ուրախությամբ հաստատեց, թե չէր սխալած իր բնորոշության մեջ:

Ես կհավատամ, թե Աստուծո կամքն էր, որ միշտամեց, երբ աշխարհի շորս ծագերեն էջրիածին ժամանած Հայ Եկեղեցվո և հայ ժողովուրդի պատգամավորներ, միախորհուրդ և միաձայն, իրենց քվեները կեդրոնացուցին Անոր արժանավորագույն անձին վրա:

Ս. Էջմիածնի սիրովը վառ կրոնաշունչ հավատացյալն է, որ կիսոսի իր ներսեն, երբ կպատգամե. «Մեր գոյության տեսականացման և գորացումին միակ ճանապարհը հավատի ճանապարհն է, որ կանցնի Ս. Էջմիածեն և որ մեզ կկապե մեր ավանդություններուն և սրբություններուն»:

Իր բոլոր զավակներուն սրտցավ Հայրն է, որ կհորդորե մանավանդ Սփյուռքը. «Ավելի փորձառաբար պետք է առաջնորդվիք և շրջաճայեցութեամբ և անադմուկ կերպով վարեք ձեր եկեղեցական ազգային կյանքը. այնպես ընեք, որ Սփյուռքը ճանչցվի որպես շինարար տարր»:

Մեծ հայրենասերի քաղցր ձայնն է, որ կհնչե մեր ականջներուն. «Լի հավատով, հույսով և լավատեսությամբ, կոչ կուղենք հայ ժողովուրդին մնալ հավատարիմ մեր պապերու հավատքին, երկյուղածությամբ պահպանենք մեր նվիրական ավանդությունները, մեր մեծաբան լեզուն և հայ մշակույթի արժեքները»: Եվ ասիկա՝ նպատակ ունենալով Սփյուռքի մեջ կենդանի պահել մեր ժողովուրդի ինքնագիտակցությունը, հայկական շունչը, հայրենասիրությունը և մեր ազգային արդար իղձերուն իրականացման սրբազան ուխտը:

Աննման է մեր Վեհափառը, իր լավատեսության ոգիով, շատեր թերևս կտարակուսին, կթերահավատին, որ Անոր այնքան ընդարձակ և շքեղ ծրագիրները ամբողջությամբ կրնան հաջողվի:

Բայց ինքը իր տեսիլքներու պահերուն, հոգիի աչքերով, արդեն իսկ մարմին առած, իրականացած կտեսնե դանոնք բոլորն ալ, նման Եզեկիի Մարգարեին, որուն Աստված ցույց կուտար դաշտերու մեջ ցրված մարդկային անհամար ոսկորներ, որ իրարու կու-

զային, կմախք կկազմեն և հարուստ կառնեն:

Բայց որպեսզի արագընթաց թափով ի գլուխ հանվին հայուն մեծության և երջանկության համար հղացված այդ հսկա ծրագիրները, նվիրական հրամայական պարտականություն կիրյնա մանավանդ հայ արտասահմանին՝ գործակցիլ Վեհին, դյուրացնել Անոր աշխատանքը:

Շատ բան կախված է մեզմե. լինել կամ չլինելու խնդիրն է դրված հրատապորեն. կամ այլապես զանազան ճանապարհներով պիտի հյուսենք և մեռնենք և կամ սթափելով մեր անտարբերութենեն, թոթափելով մեր թմբիրը՝ գանք ինքնագիտակցության, լծվենք համառ աշխատանքի և ծանր զոհողություններու գնով ապրինք հայ և մեռնենք հայ, Սփյուռքի մեջ, կամ երթանք Հայրենիք:

Եթե հիվանդը հուսահատ է, եթե կպակ-

սի հավատքը, ապարդյուն կմնան բուժումի բոլոր աշխատանքները:

Հարազատ հայը պետք է խորապես ըմբռնե, թե իր ազգային պատիվը, ճակատագիրը իր ձեռքին մեջն է, եթե ուզե՝ ցեխին մեջ կնետե և կսկսեն, եթե ուզե՝ բարձր կպահե և կփայլեցնե զայն:

Ցուրաքանչյուր հայ քարերեն մեկն է հայ ցեղի հինավուրց և փառավոր շենքին. եթե փրթի անկե և զատվի՝ ոտքի կոխան կըլլա և կփշանա, եթե անտաշ և փտած քար մըն է, կավրե ամբողջության գեղեցկությունը և կվնասե շենքին տոկունության:

Պետք է ըլլանք լավ շինանյութ և ընտիր քարեր՝ Հայ Նկեղեցվո և հայ ժողովուրդի շենքին վերակառուցման համար, մեր նոր օրերու շինարար վարպետ և որմնադիր. մեծագործ Հայրապետին ձեռքին մեջ:

ՍՍՀՄԿ ՔՍՀԱՆՍ ՇԱՔԱՐՑԱՆ

(Կաճիրե, «ՋԱՀԱԿԻՐ», 20—31

հոկտեմբերի 1958 թ., № 96—99):

Հ Ո Ր Ե Լ Յ Ա Ր Վ Ե Հ Ա Փ Ա Ռ Ը

Նորին Ս. Օծություն Տ. Տ. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին ծննդյան հիսնամյա և օծման երրորդ տարեդարձի տոնակատարությունները առիթ մը ևս կընծայեն, որպեսզի անդրադառնանք այն վեհ ու սուրբ գործին, որ հառաջ կտարվի Ս. էջմիածնի մեջ. անդրադառնանք մանավանդ այդ գործը կատարողին:

Ինչպիսի՞ գործ սակայն: Հոգիներու փրկություն գործը: Սկսած մեր Տիրոջ կողմից, կազմակերպված Իր Առաքյալներուն միջոցով և անընդմիջաբար շարունակված առաքելատիպ հայրապետներու կողմից: Այսօր այդ գործը հառաջ կտանի Ս. Հոգիին շնորհներով զարդարված Վազգեն Ա Վեհափառ Կաթողիկոս:

Մենք հաճախ, առօրյա գործերու բերումով, կմոռնանք մեր հոգևոր սնունդը, մեր հոգևոր փրկության համար մեր փուլը, որ մեր մտածման առանցքը պարտի ըլլալ: Սակայն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Տ. Տ. Վազգեն Ա անխոնջ աշխատող մըն է, կանոնաառաջ մինչև ուշ գիշեր անդադար կգործե: Այս աշխատանքը մեկ և գլխավոր դրդապատճառ ունի—Աստվածային գիտությունը լուսավորել հայ ժողովուրդի զավակներուն միտքն ու հոգին:

Թե՛ Հայրենիքի և թե՛ արտասահմանի մեջ, Վեհափառին կաթողիկոսանալեն ետք, ականատես եղանք, ականջալուր եղանք այն կորովի ու աներկյուղ գործին, որ տարամերժորեն Նորին Ս. Օծություն Վազգեն Կաթողիկոսինը եղավ, հիշված բոլոր երեսներուն վրա հավասարապես:

Հասկնալի կդառնա նաև սիրեցյալ Վեհափառին պաշտամունքի բարձրացած սերը հանդես Ս. էջմիածնին, որ խորհրդանշին է մեր հավատքին: Բախտավոր եղավ արտասահմանի մեկ մասը և հատկապես եգիպտահայությունը, որ կրցավ լսել Հնդհանրական իր Հայրապետին կենդանի խոսքը: Բախտավոր է հայությունը ամբողջ, որ նախախնամական կարգադրությամբ մը ընտրված է հաթոռ Ս. Գրիգոր Լուսավորչի Վազգեն Ա-ի նման Կաթողիկոս մը: Անոր ձայնը հաճախ պիտի լսե իբրև գրավոր կամ կենդանի խոսք, իբրև միախառն, խաղաղության հրավեր, խրախուսանք, շրջահյացություն ու հավատքի կոչ, ընդհանուր թերահավատության ժամանակաշրջանի մը ընթացքին: Անոր ձայնը պաղած հոգիներու համար ջերմացնող հավատքի շողն է:

Վազգեն Վեհափառը Հավատքի մարդն է: Այդ տեսանք մենք և կվկայենք: Իր խնկարույր պատմաճանհան արտածորող գրավորությունը հավատքի ուժն էր, որ ստուգիվ հրաշքներ կգործե, եթե անկե... մանանխի հատիկի չափ ունենա մարդիկ: Հավատքի, Սիրո և Հույսի Հայրապետը, որ նույն հոգին ունի, այն հոգին, որ երանելի հայրապետներուն է, որոնք անընդմեջ գծով մը առաքելական շառավիղեն կուզան, կանցնին հայոց պատմության կարմիր ու մուրջ էջերին, հասնելու և հասցնելու համար իրենց հանձնված հոտը լուսավոր կայանին:

(Կաճիրե, «ՋԱՀԱԿԻՐ», 20—31
հոկտեմբերի 1958 թ., № 96—99)

ՎԵՀԱՓՍՈՒ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԵՎ ԻՐ ՎԱԾ ՀԱՆԳԻՍՈՒԹՅԱՆ ՊՐ. ՀԱՄԱՐԱՐՁՈՒՄ ԳԱՐԱՅԱՆԻ ԽՈՍՔԸ

....Պատմական այս պահուն սակայն մեծ է մեր ցնծությունը, որովհետև պետք եղած ատեն, պետք եղած մարդը կկանգնի Ս. Էջմիածնի գլուխը, որուն փառքն ու ճակատագիրը դարերու ընթացքին նույնացած են Հայաստանի և հայ ժողովուրդի փառքին ու ճակատագրին հետ:

Այս է պատճառը, որ այն օրը, որ ծնավ և այն օրը, որ իր գահակալությունը տեղի ունեցավ, երջանիկ օրեր են հայության համար, որ բխտավորություն բերին անոր, և երջանկություն բերին անոր:

Այո, Աստված մեր երեսը նայեցավ, մեր Մայր Աթոռը օժտեց Վազգեն Կաթողիկոսի նման արժանավոր եկեղեցականով մը:

....Մարդու մը համար, որ հոգեկան և մարդկային ծանրակշիռ պատասխանատվություններ կստանձնե, իր հոգեկան փառքն է էականը, մարդիկ կան, որոնց համար փառքը կիտված է, որ կթափի առաջին պատահարեն իսկ. մինչ Վեհափառին փառքը կիտված չէ, այլ բարի, ազնիվ խմոր մը, էություն մը, որ իրականություններու և դեպքերու առջև ալ ավելի կմեծնա և կազնվանա, որ իր անձով կպատվե և կբարձրացնի իր դիրքն ու տիտղոսը:

Ան այսօր կշիռն, կկերտե իր հոգեկան պատկերին նմանությունը, օգտվելով այն բացառիկ առիթին, որ ստեղծված է Հայաստանի մեջ, Սովետական կառավարության քաղաքականության շնորհիվ:

Էջմիածնի մեջ Վեհափառը կատարեց ավելի հրաշալի գործ մը. այսօր դուք կմոտենաք Հայաստանի ձայնասփյուռին, համայնավար երկրի մը ձայնասփյուռին, և կիմա-

նաք մեր եկեղեցական երգեցողությունները, իմանալու համար աշխարհի ամենին վերացական կրոնքին փառաբանությունը, այնպիսի երկրե մը, որ ամենին նյութապաշտն է, ամենին իրապաշտը:

Վեհափառը կաշխատի ու կաղոթի, այդ աղոթքը աշխատանքի վերածելով:

Եվ ինչպե՞ս կարելի է համայնավար գործակալ անվանել այն Հայրապետը, որուն շնորհիվ այսօր մենք Հայաստանի ձայնասփյուռն, երեք տարի ի վեր ականջալուր կըլլանք ազգային թե եկեղեցական տոնախմբությունաց և կհրճվինք: Վեհափառը ասով ընծայեց վայելք մը, որ երազել իսկ չէինք կրնար:

Վեհափառը ծաղկեցուց իր շուրջը և կվերակենդանացնե Հայաստանյայց եկեղեցին. ահավասիկ ինչու համար հրաշալի բան մը տեղի կունենա հոն, հայ սրտերը կհրճվին ու աղոթ հեղինակը Վեհափառն է:

....Մենք այս երկու տարեդարձներուն առթիվ ի՞նչ կրնանք նվիրել: Անոնք որ ունին՝ կրնան ընծայել իրենց ոսկին ու արծաթը, իսկ բոլորս կրնանք և պետք է ընծայենք մեր սրտին ոսկին ու արծաթը, որպեսզի Ան իր անծայրածիր բարության մեջ ավելի դուրանա, մեր հավատարմությունը, մեր սերը և մեր վստահությունը ունենա, որպեսզի շարունակե ծառայել իր հավատքին, իր Հայրենիքին և մեզի, որպեսզի մեր հավատքն ալ կանգուն մնա:

ՀԱՄԱՐԱՐՁՈՒՄ ԳԱՐԱՅԱՆ

(Կաճիրե, «ՋԱՀԱԿԻՐ», 20—31
նոկտեմբերի 1958 թ., № 96—99)

ՀԱՅՐԱՊԵՏՆԵՐ ԵՎ ԽԱՂԱՂԱՍԵՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ

....Ս. Էջմիածինը շղթայի այն գլխավոր օղակն է, որ արտասահմանի հայությունը կկապե, անբակտեղիորեն, Հայրենիքին՝ մեր ժողովուրդին դաբավոր երազին, որուն իրականացման համար միջոցներով զուր տվեր ենք:

Ահա այդ սրբազնագույն օղակին է, որ հայանուն մարդիկ իրենց քանդիչ հարվածները կիջեցնեն ի դուր:

Սակայն, Վեհափառ Հայրապետը, գիտակից խաղաղության ընձեռած բարեքններուն, գիտակից այն իրողության, որ հուրով ու սուրով սնանոգ մարդոց մահն է խաղաղությունը, անվրդով կշարունակե իր աշխատանքը, այդ օղակը ամրապնդելու իր աշխատանքը:

Վեհափառը, արտասահմանի իր հոտին տված իր այցելությունը, վարակեց մեզ իր

ջերմ հայրենասիրությամբ, անկեղծ ազգասիրությամբ: Ինք ասուպի մը նման անցավ, բայց իր ետին անջնջելի հետք մը ձգեց, որուն հետևանքով, նախապես տատամսող ազգայիններ այսօր Ս. Էջմիածնի փարած են այնքան, որքան Անկե բաժնված են ամեն կարգի կայանների: Եվ հանդիսավոր այս օրերուն, մենք իրեն մեր մեծագույն նվերը տված կըլլանք, երբ հավատարիմ մնանք մեր Մայր Հայրենիքին, մեր Ս. Էջմիածնին, որովհետև, այդպիսով, խաղաղություն պիտի տիրե իր խոռվահույզ սրտին մեջ և իր տարած աշխատանքներուն հոգնությունը պիտի չզգա:

ԱՎԵՏԻՍ ՅԱՓՈՒՅՑԱՆ

(Կաճիրե, «ՋԱՀԱԿԻՐ», 20—31
նոկտեմբերի 1958 թ., № 96—99)

ՆԱԽԱԿ «ԷՋՄԻԱԺԻՆ» ԵՄՍԵԳՐԻ ԽՄԲԵԳՐՈՒԹՅԱՆ*

«ԷՋմիածին» ամսաթերթին 1958 թվականի հոկտեմբեր—նոյեմբեր միացյալ թիվը սա պահուստ ձեռքիս մեջ և աչքիս առջևն է։ Կթղթատեսմ դայն էջ առ էջ ու կկարդամ տող առ տող։

Որքան հոգեպարար և հրճվալի պիտի ըլլա Հիսուս Քրիստոսի ծննդյան ավետիսին երկնասլաց երգեն անմիջապես վերջ՝ այսօր, երգել նաև Ս. ԷՋմիածնի վերածննդյան, պարծանքի և փառավորության մեծ ավետիսը, երկրեն երկիր, հոգիներեն հոգի, վայելող ու տառապող սրտերն ներս՝ Հայ Ազգին հավատացյալ ժողովուրդին։

Միթե կրնան դեռ ըլլալ կույրեր, ուրացողներ, ուխտադրուծներ, ըսեմ դավաճանողներ հանդեպ հայ ազգային թե կրոնական կյանքին ու կենդանության հիմնաքարը եղող Ս. ԷՋմիածնի ավանդության ու սրբության։ Եթե կան ու պիտի ըլլան, այդպիսիներ կենդանի մեռյալներ են, ու հավիտյան կորածներ, պատվաձաներ՝ նույնիսկ իրենց խղճին պատիժով։

Հաջորդաբար կթերթեմ ամսաթերթը։ Ամենայն Հայոց Հայրապետ, Սրբազնագույն Կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի ծննդյան հիսնամյակին և դահակության երրորդ տարեդարձին առթիվ եկեղեցական թե Մայր Աթոռն են եղած արարողություններու ու հանդիսությանց շուրջ նկարագրությունները Միլյուտքի չորս ծայրերեն եկող եկեղեցականներուն թե աշխարհականներուն, հավատացյալ ժողովուրդին իբր ներկայացուցիչ, սրտաբուխ խոսքերը հանդեպ Հայրենիքին, Մայր Աթոռ Ս. ԷՋմիածնին, նաև Ազգին սիրելի ու պաշտելի Հայրապետ Վազգեն Ա Կաթողիկոսի անձին՝ ազգաշեն, կրոնաշեն գործունեության նկատմամբ։ Այս ճառերն ու խոսքերը ուրիշ բան չեն, եթե ոչ իսկական ու անշահախնդիր արտահայտություններ ողջ հայուկյան սրտեն ու զգացումեն բխած, որքան ալ ըլլան անոնք հեռու, օտար հորիզոններու տակ։

Ինքզինքս երբեք դժբախտ պիտի չզգամ, որ այդ պատվական ու փառավորյալ հանդիսությանց օրերուն անձամբ ներկա չեմ եղած։ Ապրին «ԷՋմիածին» ամսաթերթն ու տպարանը։

Դեռ քանի կթերթեմ ամսաթերթը, քունս մոռցած, կկարդամ սրբազան հայրերու քարոզները, սեղանի ճառերն ու մաղթանքները, իրենց հարգանքի, երկյուղածության, հնազանդության անսպառ խոսքերը հանդեպ

Աթոռին և Հայրենիքին, այնքան ավելի կհրճվիմ։ Գրեթե վերացած կհետևիմ Նորին Վեհափառության բոլոր արարողություններու և հանդիսավորություններու առթիվ, հայրական, կրոնական, հոգեբանական, դաստիարակական հոգեշունչ և իմաստալի խոսքերուն, որոնք կբխին կարծես մասամբ աստվածային շնորհեն ու շունչեն։ Ապա ի՞նչ ըսել նաև դիտելով ա՛յն գեղեցիկ լուսանկարները, որոնց մեջ սրբազան հայրերն ու սիրելի եղբայրները իբր միացած, իբր մեջ շաղկապված, Նորին Վեհափառության հովանավորության և օրհնություններու ներքե, անմոռանալի օրեր և հիշատակներ կապրին։ Պետք չէ տարակուսիլ, որ Հայ Ազգին այս ազնիվ ու մաքուր զավակները անշուշտ իրենց հետ տարին իրենց իղձերը՝ ապրող եղբայրներուն ու քույրերուն իբրև ավետիսը Հայրենիքին ու Մայր Աթոռին վերածնունդին, քարոզելով և ըսելով միևնույն ժամանակ, որ ճեղքայրներ ու քույրեր, հաավասիկ Հայրենիքեն կուգանք, Ս. ԷՋմիածնեն կուգանք, հոն տեսանք, որ Հայ Ազգը կապրի ու պիտի ապրի հավիտյան իր Հայրենիքով և Կաթողիկոսական Աթոռով։ Այո, պիտի ապրի, որովհետև դարերու երազն ու բաղձանքը տեսակ մը աստվածային զորություն ու հրաշք, Արարատի գագաթեն վար իջավ դեպի հող՝ ծաղկեցնելու համար դաշտերն ու մարգագետինները, տաճարներն ու հոգիները։ Ի՞նչ է ուրեմն, եթե ոչ հրաշք...։ Ըլլալ հեռու, գտնվիլ օտար երկինքի տակ ու ապրիլ, հոգ չէ թե մեկ քանի օրերու համար, բայց սրտով միշտ ըլլալ Հայրենիքին հետ, ըլլալ Ս. ԷՋմիածնի հետ և ապրիլ Սրբազնագույն Կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի օրհնություններուն տակ։

Ահա այս բոլոր ներշնչումները պահ մը կմղեն զիս, իբրև մեկը միլիոններուն մեջեն, գալ մասնակցելու համար հրավիրյալներու շարքին, ու սեղանին փառքի բաժակը ձեռքիս, ոտքի վրա, բարձրաձայն երգել և կոչել։ Անաղաղություն հայրենի երկնքին, անասանություն Ս. ԷՋմիածնի դարավոր կառուցվածքին, Գահին ու Գահակալին, արեւշատություն, երկա՛ր կյանք Հայոց ընտրյալ ու սիրեցյալ Հայրապետին՝ Նորին Վեհափառություն Վազգեն Ա Կաթողիկոսին։

Ի՞նչ կա ավելի վսեմ ու հոգեպարար, քան այն փառքն ու պարծանքը, զորս պետք է սենենա ամեն հայ անհատ, ըսելով՝ Ձեռ հայ եմ։

ՍՏԵՓԱՆ ԵՍԱՅԱՆ

* Այս սրտաբուխ տողերը քաղված են խմբագրության ուղղված մի նամակից։